

„עִנְינָנוּ נְשׂוֹאֹת לְאֶרְצֵי-יִשְׂרָאֵל...“

איתה אילון

קיבוץ אילון

מחשש שהוא הוריהם לא יניחו להם לצאת לעיר מפקח האנטישמיים. עם בוקר יצא הקן לעיר, שם נתה את אהליו, הריאות התמלאו אוויר צה, העיניים נישאי לרקע התכלול. ביום זה התפרקו בני הנוער מעול הדאגות שרכזו עליהם משך כל ימות השנה. יום-טוב היה לנו יומם ל"ג בעומר. עם דימודמי ערבי חורנו לעיר בשורות מלוכדות, דגליים ולפידים בידינו ושירה עליה בפיינו. היהודים שהמתינו לנו בצד הדרק קבלו אותנו בתשואות חן ובסמה.

בספרי כיום לילדי על היגיות ל"ג בעומר של הנוער היהודי בעירות פולין, צריכה אני להציג, כי גם זקנים הינו לרי עקיבא חדש, נוכחות הגוזרות של שלטונות המדינה. היו אלה ימי שלטונם של ריזוז-شمיגלי, סלווי-סלאדקובסקי והגברת פריסטו, שהחליטו, כי שהיות הבהמות לפיה הדין היהודי היא בארבארית ולכנן צורך לשחות את הבהמות המיעודות לצרכנים היהודיים בשיטה „הומאניטרית“. יותר, ככלمر ביריה ולא לפחות של המדיניות האנטישמית שלהם. בכל הדרכים ובכל האופנים ביקשו לנשל את היהודים מפרנסותיהם, ולמרר להם את חייהם. ביטוי לקו האנטישמי שהיה נクト בידי השלטונות הפולניים, שניהם מעטות לפני פרוץ המלחמה נתן ראש הממשלה דאז, סקלדקובסקי בסיסם בהכריזו „פרעות נגד היהודים — לא, אך חרם ונישול כלכלי — אובשם“ (אדראבא!).

כמבعد מסך עופרת עולה בזכרוני ה„רינק“ (שוק) בעירנו, שם היה מקום ריכוזו של הנוער. מקומות קבועים היו לנו שם, ליד החנויות או ליד המחסנים. שם היינו מתהלים שם גם ניסינו לפתור בעיות אישיות וככלויות שהעסיקו אותנו. כאן אפשר היה לשוחח על הכל: על פוליטיקה, על האנטישמיות, על ארץ-ישראל ולחולם על העתיד הצפוי לנו. ברגעים כאלה נראה העולם גדול, פתוח ורחב.

אבל הימים היו ימי עלות היטלר לשולטן. עיר הגבול ובונשין התמלאה פליטים יהודים, שגורשו על-ידי השלטונות הנאציים בגרמניה. גם לביתנו הגיעו קרובי משפחה, שגורשו מגרמניה ובפיהם סיפור זעוזות, שעוללו הגרמנים לפליטים אלה. וגם בעירה כבר נישאו רוחות האנטישמיות. הרחוב החל להתרוקן מבני הנוער. חבר הצעירים מצא לו מקום באחת הפינות של העיר, בין כתלי הקן השומרי. שם ביקשנו פתרון לביעות שהעסיקו אותנו. שם ניסינו לברר לעצמנו את המתרחש סביבנו. הקן סימל את החופש, הכבוד העצמי והלאומי. הוא החזיר לנו את האהבה, את השמחה ואת התקווה. שעות ארוכות בילינו בשירה שהעבירה אותנו לעולמות רחוקים, לעולם שכולו אור ולקיובן. רבים באו אלינו, רבים נמשכו לאורו הקורן של הקן.

זכור לי ל"ג בעומר אחד. התכונה הייתה רבה לקראותו. עם שחר העיר איש את רעהו ורבים לא ישנו אותו לילה בביתם,

בוגרים וצעירים בקן השומר הצעיר
דערו אקסענע און יינגערע אין
השומר הצעיר

הכף על י"ש ובטוב ליבם בין ייטפו יהודים. הרי "סיבות" להרביץ היהודים לעולם לא חסרו להם...

האוירה בעיטה מושעת יותר ויותר. כל גוי הרגיש חובה ועובדת העוינינט בלבו. מדי פעם זכינו לביקורי סטודנטים מפוזנן, שנשו נאומים והסיתו נגד היהודים. עוד זכור לרבים מאתנו אותו יום שישי, يوم קיץ חם ולוהט, עת התפשטה האזהרה מבית היהודי למשנהו "אל תקנו שמנת וחמאה בשוק — האנדקים הרעילים את כל תוכרת החלב" והנשים היהודיות יצאו אותו ערב שבת לשוק, קנו רק עופות ודברי חלב לא באו אז אל פיהם. העגლונים היהודים התארגנו לשמירהليلת על היהודים ובתיהם, ובחורים צעירים נשאו בכיסם אגרופני ברזול.

הימים קדרו, המתיחות גברה, חסר אויר לנשימה, ואנו התרכזנו סביב הקן שלנו, שבאותם הימים נהרו אליו רבים. בין כתלי הקן בקשו תשובה ופתרון לעתיד חיינו. כולם ביקשו לעלות, גם ההורים לחזו לעלייה בכל הדרכים, אם בטריפיקאט וגם בעלייה ב', אך שערי ארץ-ישראל היו נעלמים.

"אנו עולים ארצה" — שרנו בערבי הקיץ החמים, ולרגע קט דימית, כי אכן עליה נעה, כולם, כל צעيري העיר. אך היה זה רק חלום. סערת הדמים והמוות התקרבה במהירות וחרסה את ביתן ישראל על יושביו.

אולם דוקא אז, בימי התנכלויות נגד היהודים התפתח ושנשג הקן. לנגד עינינו ניצב רעיון העליה לארץ-ישראל, הקיבוץ והעבודה. הרגשנו צורך לתת טעם כלשהו לחינו בעירה בתנאים העוינינט בסביבתנו. הגדור שלנו החלט על חיי שיתוף: יחד בקרנו בקורס, בספריה, הרבה זמן בילינו בצוותא בכל מיני מסיבות. אולם הדבר לא ארך זמן רב. לפניו האחד במאי נעצרנו על-ידי המשטרה בעת שישבנו בסרט "העולם-צוחק". פחד ובהלה אחזו את הורינו. בניהם ובנותיהם עצורים במשטרה! והרי הכל הכירו יפה את טבעם של שוטרי קוטנה אלה "אצילי-הרוח", המכבדים את האדם... מסביב לבניין המשטרה, ששכנה אז בפינת הרחובות נובי-ירינק וסנקיביצ'ה, התקהלו אותו לילה הורים, קרוביים, ידדים וסתם יהודים ופחד ניבט מעיניהם. מה יהיה? מה לעשות?

אולם אנחנו העזרים, שישים במספר, לא נבהלנו ולא פחדנו. כולנו כאיש אחד הכרזנו, כי חברי "השומר-הצעיר" אנו ואין לנו כל קשר לקומוניסטים. ציוניים אנו ועינינו נשואות לארץ-ישראל. אכן, תנועת "השומר-הצעיר" נסכה בנו בטחון, גם אם וקייפות קומה זוקקים היו או כל היהודים. בערבים חששו יהודים לצאת לרחוב — שמא לא רצוי להיראות היום בחוץ, אולי חג לפולנים היום, אולי קיבלו היום את משכורותם וכבר ביוזבו את